

## LISA 6

### AINEVALDKOND „KUNSTIAINED“

---

#### Üldpädevuste arengu toetamine

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga tähtis aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel. Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamine täpsustatakse valdkonnakavas. Gümnaasiumi üldised õpitulemused: väljaselgitamine, teadmine, mõistmine, plaanimine ja ideede arendamine, loomine, refleksioon, analüüs ja kriitika.

#### Valdkonnapädevused

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja hoida seda järjekindlalt. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ja väljendub selles, et gümnaasiumi lõpuks õpilane eakohaselt:

1. teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
2. loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
3. mõtestab ning reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
4. mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
5. osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
6. on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

#### Läbivate teemade käsitlemine

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

- 1) **väärtused ja kõlblus ning kultuuriline identiteet** – kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.
- 2) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – selle teemaga seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.
- 3) **tehnoloogia ja innovatsioon** – seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi.
- 4) **kodanikualgatus ja ettevõtlus** – teema lõimimise kaudu kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.
- 5) **tervis ja ohutus** – seotud kunstides kasutatavate paljude materjalide, töövahendite ja instrumentide käsitlemisega, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.
- 6) **keskkond ja jätkusuutlik areng ning teabekeskond** – teemade käsitlemine hõlmab mitmekülgsed oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

### Õppeainete lõimingu viisid teiste õppeainetega

#### **Valdkonnasisene lõiming**

Kunstivaldkonna sisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktile. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

1. teose, autori ja loomingu määratlus:
  - tuuakse näiteid teiste kunstivaldkondade autoritest (nt kirjanikud, lavastajad);
  - käsitletakse esimesi nimeliselt teadaolevaid autoreid nii kunstis kui muusika. Kui autor ei ole teada, siis põhjendatakse seda (nt rahvalaulude, vanemate teoste või tänavakunsti puhul);
  - erinevate elukutsete paljusus ajaloolises ja nüüdisaja muusika- ja kunstikorralduses (nt impressaario, mänedžer, operaator, galerist, kirjastaja, helirežissöör);
  - ajalooline vaade loomingu määratlusele ja võimalustele (nt rahvamuusika ja -kunst kui looming, esitamine ja taasesitamine, *happening* ja *performance*, tänavakunst, stilisatsioon);
2. esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika:
  - mõne kindla autori kuvandi loomine ja muutumine kultuuris (nt filmid Beethovenist ja van Goghist, erinevate režissööride, kriitikute, uurijate tõlgendused ja rõhuasetused);
  - interpreteerimise erinevus (muusika esitus ja tõlgendamine, kunstis erinevate teemade (nt Madonna lapsega, püha õhtusöömaaeg, teiste kunstnike teoste aproprieerimine (kohandamine)) näited);
  - kureerimine (nt erinevate teoste valik ja kombineerimine, konteksti loomine, kunstioste vahelise seose lavastamine, kontserdikava koostamine, *soundtrack* i loomine);
  - kriitik kui professionaalne kunsti mõtestaja, hindaja ja vahendaja;
3. ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film):
  - teoreetiline ülevaade erinevate kultuuride ajalooliselt mitmemeelelistest etendustest (Antiik-Kreeka draama, Prantsuse õukonna ballett, tummfilm, nüüdisaegne draama- ja muusikalavastus) ja nende põhjal loodud lavastus;
4. nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused:
  - video ja *performance*, muusikavideo, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms;
  - visuaalne album, fotofilm, reklaamfilm;
  - võib käsitleda heli ja pildi omavahelist mõju. Näiteks katsetada sama visuaali erinevate helitaustadega ja reflekteerida, kuidas kogemus muutub, *soundtrack* i loomine, animatsiooni helindamine;
5. appropriatsioon nii muusikas kui kunstis: sämpeldamine, remiks, kaver, kollaaž,

assamblaž, pastišš, stilisatsioon, töötlus, orkestratsioon, transkriptsioon ja arranžeerimise;

6. kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad: kunsti- ja muusikakorraldus, vahendamine, brändimine, kunsti- ja muusika meedia, sisuloome, levitamine ja suunamudimine, festivalid, biennaalid jm rahvusvahelised suursündmused.

### **Valdkondadeüleline lõiming**

Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

**Sotsiaalainetest** lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega. **Emakeelest** ja **võõrkeeltest** lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis. **Loodusainetest** lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi. **Matemaatikast** lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid). **Käsitööst ja tehnoloogiast** lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad). **Kehalisest kasvatuses** lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

### Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonda kuuluvad kunst ja muusika. Kohustuslikud kursused õppeaineti on järgmised:

- kunst 2 kursust: „Kunst ja kunstiajalugu“ ning „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“;
- muusika 3 kursust: „Uusaegse helikeele kujunemine“, „Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas“, „Eesti muusikalugu“



## KUNST

<b>Kursuse nimetus</b>	<b>KUNST JA KUNSTIAJALUGU. Kunsti 1. kursus</b>
<b>Staatust</b>	kohustuslik kursus
<b>Eelduskursused</b>	Puuduvad
<b>Õpetamise aeg</b>	10. klassis
<b>Kursuse lühikirjeldus, õppesisu ja praktilised tööd</b>	<p><b><u>Kursuse lühikirjeldus:</u></b> Kunst õppeainena tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mistahes inimtegevuse valdkonnas probleeme lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.</p> <p>Lähtealusteks on: 1) visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine; 2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng; 3) tähendusliku kunstikogemuse tagab isikliku tasandi loome, väärtustatud on loominguline ja otsinguline protsess, tagasiside ja refleksioon; 4) täpsema õppesisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja loob õpikeskkonna kultuuri muutavas mitmekesisuses.</p> <p><b><u>Kursuse õppesisu:</u></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</li> <li>● Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv</li> <li>● Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst), valgus, aeg (kineetilise kunsti puhul).</li> <li>● Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus, kuldlõige.</li> <li>● Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</li> <li>● Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</li> <li>● Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv</li> <li>● Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</li> <li>● Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus</li> <li>● Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</li> <li>● Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased</li> <li>● Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</li> </ul>

Visuaalne kirjaoskus



<p>Kunstitehnikad ja loominguine eneseväljendus disain ja disainiprotsess</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</li> <li>● Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööriavaade</li> <li>● Kujutavus: figuraalne, abstraktne</li> <li>● Kunstikriitika. Retsensioon. Kriitika. Analüüs. Annotatsioon</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Kavandamine ja visualiseerimine</li> <li>● kavand, visand, skits, krokii, abijooned</li> <li>● Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart,</li> <li>● Idee sõnastamine</li> <li>● Storyboard, stsenaarium</li> <li>● Visuaalne lihtsustamine</li> <li>● Uurimismeetodid</li> <li>● Vaatlus, intervjuu, küsitlus, uurijapäevik</li> <li>● Esitlus- ja dokumenteemismetodid</li> <li>● Portfoolio, ka digitaalse portfoolio või kodulehena. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loomingut korrastatud esitluseks.</li> </ul>
<p>Kunstialalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud; kunst ja kultuur ühiskonnas</p>	<p>Kunsti roll eri ajastuil. Kunsti mõiste ja selle muutumise ajalugu. Kunstnik, teos ja vaataja oma kaasajas. Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne) ja vormid (nt kunstikriitika, retsensioon, kirjandusteos, kunstifilm).</p> <p>Kunstikultuuri üldistav ajatelg. Üldistava ajatelje käsitlemisel on olulisim selgitada ja põhjendada kunsti muutumist. Peamiste faktide ja näidete abil luuakse seosed ühiskondlike põhjuste, kunsti ja ajastu mõtteviisi vahel. Erialase sõnavara omandamine.</p> <p>1. Vanimad kõrgkultuurid. Esiaja kujutised. Mesopotaamia. Egiptus. 2. Antiikaja kunst. Vana-Kreeka. Vana-Rooma. 3. Keskaja kunst. Varakristlus ja Bütsants. Romaanika. Gootika. Kunst ja religioon. 4. Renessans. Kunst Itaalias ja põhja pool Alpe. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine. 5. Barokk. Baroki suunad ja rokokoo. Õukonnakunstist argielu kujutamiseni. 6. 18. ja 19. sajandi kunst. Klassitsism. Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Vaimu ja võimu arhitektuur. Romantism. Realism.</p> <p><b><u>Praktilised tööd:</u></b></p> <p>Loomingulised ja uurimisprojektid, õppekäigud. Loomingulised projektid mõtestavad, kinnistavad ja laiendavad õpitut. Oluline on isiklik vaatenurk, käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.</p> <p>Loovtööde tegemisel valida oma idee sobivad väljendusvahendid. Loovtöö protsessi osa on töö esitlemine, analüüs ja tõlgendamine ning</p>



	<p>oma valikute põhjendamine. Projektid ning õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.</p>
<p><b>Kursuse õpitulemused</b></p> <p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine, loomine</p>	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kirjeldab visuaalseid keskkondi, kujutisi ja visuaalkultuuri objekte ning teadvustab ja põhjendab oma visuaalseid valikuid.</li> <li>• oskab leida, enamasti kriitiliselt hinnata ja kasutada erinevates allikates ja keskkondades pakutavat infot;</li> <li>• iseloomustab eri allikate põhjal kunstnike loomingut (kuni 19. saj.), kirjeldab vormi, kunstilist kujundit ja konteksti;</li> <li>• paigutab kunstinähtused üldisel ajateljel õigesti.</li> <li>• käib kultuuriasutustes ja -sündmustel, oskab leida ning kriitiliselt hinnata eri keskkondades pakutavat infot;</li> <li>• teab teose tunnuseid (autorikaitse seaduse mõistes), autoriõigusega kaasnevaid õigusi ja põhilisi litsentse;</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kujundab (loob) enda isikuga seonduvat visuaalset välja enamasti teadlikult (välimus, oma tuba, tarbeesemed, sotsiaalmeedia kuvand ja sisu jne);</li> <li>• loob sihipäraselt visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboliseid;</li> <li>• teab, kuidas ideid genereerida. Arendab oma ideid esialgselt versioonist edasi, kasutades õpetaja pakutud meetodeid;</li> <li>• uurib ja kavandab enne loomist;</li> <li>• valib oma idee teostamiseks sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite hulgast, toetudes vajadusel arutelule õpetajaga;</li> <li>• katsetab ja eksperimenteerib. Teab, et eksimine on tööprotsessi loomulik osa ning oskab sellest õppida;</li> <li>• loob õpitud oskusi ja teadmisi rakendades kunstiteose või visuaalkultuuri objekti (reklaam, tarbegräafika, sotsiaalmeedia kuvand või identiteet jne)</li> <li>• oskab ja julgeb tööprotsessi käigus võtta vastu otsuseid, mis aitavad teiste töödest eristuda.</li> <li>• loob koostöös teostest ekspositsiooni, põhjendades tööde paigutust ruumis/seinal;</li> <li>• analüüsib erinevaid visuaalkultuuri nähtusi erinevatest sotsiaalsetest rollidest lähtudes ja õpetaja abiga erinevaid meetodeid kasutades;</li> <li>• iseloomustab erinevate kunstnike loomingut;</li> <li>• selgitab kunsti muutumise põhjusi;</li> <li>• võrdleb eri ajastute kunsti kuni 19. sajandini;</li> <li>• selgitab oma tööprotsessi, võimalikke töökäigu ja sõnumi alternatiive, ning põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid ning piiranguid;</li> </ul>



Refleksioon, analüüs ja kriitika	<ul style="list-style-type: none"> <li>● analüüsib oma teost ja tööprotsessi, valides õpetaja abiga erinevaid lähtepunkte ja meetodeid. Oskab oma valikuid põhjendada ning kunstitöö loomise konteksti selgitada;</li> <li>● teadvustab ja selgitab oma kunstialaseid eelistusi;</li> <li>● oskab kaasõpilaste teoseid ja tööprotsessi analüüsida;</li> <li>● kuulab kaasõppijate seisukohti, argumenteerib, aktsepteerib eriarvamusi;</li> <li>● uurib ning kasutab teadlikult ja põhjendades visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümbboleid suhtluses;</li> <li>● käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, järgib visuaalseid kujutisi luues ning kasutades seadust;</li> <li>● uurib, disainib või loob kunstiteose kõiki disainiprotsessi etappe läbides;</li> <li>● dokumenteerib enda uurimis- ja kavandamisprotsessi;</li> <li>● analüüsib oma tööd ja tulemust, valides teadlikult erinevaid lähtepunkte ning meetodeid;</li> <li>● analüüsib ainealast keelt kasutades loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle erinevatelt positsioonidelt, seostades eri kunst</li> </ul>
<b>Hindamine</b>	<p>Eristav. Koondhinde moodustavad esseed/arutlused, rühma ja individuaalsed loovtööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis ja kursuse esimeses ainetunnis vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.</p> <p>Kursusehinnet arvestatakse kunsti kooliastmehinde väljapanemisel. Õpilase osalemist kunstiprojektis või kooli edukat esindamist kunstikonkursil võidakse arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel.</p>
<b>Õppematerjalid</b>	<p>Peamised õppematerjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Kunstiajaloo õpik 1. osa. „Kunstiajalugu esiajast realismini“, H. M. Treier, S. Abiline, 2020, Maurus Kirjastus;</li> </ul>





<b>Kursuse nimetus</b>	<b>KUNST JA VISUAALKULTUUR 20. ja 21. sajandil. Kunsti 2. kursus</b>
<b>Staatuse</b>	kohustuslik kursus
<b>Eelduskursused</b>	Kunsti 1. kursus
<b>Õpetamise aeg</b>	11. klassis
<b>Kursuse lühikirjeldus, õppesisu ja praktilised tööd</b>	<p><b><u>Kursuse lühikirjeldus:</u></b> Kunst õppeainena tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mistahes inimtegevuse valdkonnas probleeme lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.</p> <p>Lähtealusteks on: 1) visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine; 2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng; 3) tähendusliku kunstikogemuse tagab isikliku tasandi loome, väärtustatud on loominguline ja otsinguline protsess, tagasiside ja refleksioon; 4) täpsema õppesisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja loob õpikeskkonna kultuuri muutavas mitmekesisuses.</p> <p><b><u>Kursuse õppesisu:</u></b> <b>Kunsti ja visuaalkultuuri muutumine.</b> Nüüdisaegse elutunnetuse ja globaalse maailma sünd, teaduse, tehnoloogia ja linnastumise võidukäik. Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg. Autorsus, kunstnike ja vaatajate suhte muutumine. Elukeskkonna kujundamise põhimõtted: arhitektuur, disain, visuaalne meedia.</p> <p><b>Kunst moderniseeruva ajastul.</b> 19. sajandi lõpu kunst: impressionism, postimpressionism, juugend ja sümbolism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjandus. 20.sajandi I poole kunst. Modernistliku kunsti suunad: fovism, ekspressionism, futurism, kubism, abstraktsionism, sürrealism. Avangard. I maailmasõda ja dadaism. Modernistlik arhitektuur ja disain. Funktsionalism. Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaalsotsialistlik kunst.</p> <p><b>II maailmasõja järgne kunst.</b> Külmsõda: abstraktne ekspressionism versus figuratiivne kunst. Üleminek modernismist postmodernismi. Minimalism, opkunst jne. Popkunst. Hüperrealism. Happening, kehakunst, maakunst. Kontseptualism kui nüüdisaegse kunsti alusprintsip.</p> <p><b>Postmodernism ja nüüdiskunst.</b> Postmodernistlik kunst. Sotsiaalkriitiline ja poliitiline kunst. Kunst avalikus ruumis. Kunstimeediumide paljus: maal, graafika, skulptuur, installatsioon, fotokunst, videokunst, tegevuskunst, interaktiivne meediakunst, helikunst, netikunst jt. Teemade ja seisukohtade paljus 21. sajandi kunstis: teadus, innovatsioon, ökoloogia, identiteet, soolisuus, eetika jne. Rahvusvahelised nüüdiskunsti näitused ja kunsti globaliseerumine.</p> <p><b>Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.</b> Arhitektuuri ja disaini valdkonnad (tootedisain, mood, graafilne disain jne). Ehitatud keskkonna arengusuunad seoses ühiskonna, tehnoloogia ning inimese mõtteviiside</p>



	<p>muutumisega. Disain ja inimsõbralik elukeskkond: innovatsioon, targad materjalid, keskkonnateadlikkus. Disainiprotsess – probeemilahendus. Meediakeskkond ja visuaalne kommunikatsioon. Kultuuripärandi kaitse. Autoriõigus. Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.</p> <p><b>Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad</b> (valida kuni kolm teemat):</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Individuaalsus, kollektiivsus ja anonüümsus kunstis.</li> <li>2. 20. sajandi nn realismid: sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismi ja videokunstini.</li> <li>3. Mäng kunstiajaloo minevikuga, tsitaat, remiks, paroodia nüüdisaja kunstis ning visuaalkultuuris.</li> <li>4. Kunsti aktiivsed sekkumised ühiskonda: poliitiline kunst, feministlik kunst, avalik kunst.</li> <li>5. Nüüdisaegse kultuuri interdistsiplinaarsus: kunst, muusika, film, kirjandus.</li> <li>6. Muutused arhitektuuris ja disainis 20. ja 21. sajandil.</li> </ol> <p><b>Praktilised tööd:</b></p> <p>Loomingulised ja uurimisprojektid, õppekäigud. Loomingulised projektid mõtestavad, kinnistavad ja laiendavad õpitut. Oluline on isiklik vaatenurk, käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.</p> <p>Loovtööde tegemisel valida oma ideele sobivad väljendusvahendid. Loovtöö protsessi osa on töö esitlemine, analüüs ja tõlgendamine ning oma valikute põhjendamine. Projektid ning õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.</p>
<p><b>Kursuse õpitulemused</b></p> <p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine, loomine</p>	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uurib ning kasutab teadlikult ja põhjendades visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ning sümboleid suhtluses;</li> <li>• iseloomustab eri allikate põhjal kunstnike loomingut, kirjeldab vormi, kunstilist kujundit ja konteksti;</li> <li>• teab kunsti- ja visuaalkultuuri ajaloo põhistruktuuri;</li> <li>• käib iseseisvalt kultuuriasutustes ja -sündmustel, oskab leida ning kriitiliselt hinnata eri keskkondades pakutavat infot;</li> <li>• järgib üldiselt autoriõiguse seadust visuaalide loomisel, tarbimisel ja jagamisel;</li> <li>• genereerib ideid, arendab esialgset ideed edasi;</li> <li>• uurib, disainib või loob kunstiteose kõiki disainiprotsessi etappe läbides;</li> <li>• esitleb loometöö tulemust visuaalsete abimaterjalide toel (skeem, makett, plakat, digitaalne esitus);</li> <li>• loob koostöös teistega teostest ekspositsiooni, põhjendab tööde paigutust ning esitleb teost publikule selgelt;</li> </ul>



Refleksioon, analüüs ja kriitika	<ul style="list-style-type: none"> <li>• analüüsib ainealast keelt kasutades loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle eri positsioonidelt;</li> <li>• toob näiteid teiste seostuvate teoste kohta, põhjendab seoseid muude ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ning meediale; mõtestab esemelise ning ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;</li> <li>• dokumenteerib enda uurimis- ja kavandamisprotsessi;</li> <li>• analüüsib oma ja retsenseerib kaasõpilaste tööprotsessi ning tulemust, valides teadlikult eri lähtepunkte ja meetodeid;</li> <li>• uurib ning kasutab teadlikult ja põhjendades visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid suhtluses;</li> <li>• käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, järgib visuaalseid kujutisi, luues ning kasutades seadust;</li> <li>• uurib, disainib või loob kunstiteose kõiki disainiprotsessi etappe läbides;</li> <li>• analüüsib oma tööd ja tulemust, valides teadlikult erinevaid lähtepunkte ning meetodeid;</li> <li>• analüüsib ainealast keelt kasutades loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle erinevatelt positsioonidelt, seostades eri kunstistiile.</li> </ul>
<b>Hindamine</b>	<p>Eristav. Koondhinde moodustavad esseed/arutlused, rühma ja individuaalsed loovtööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis ja kursuse esimeses ainetunnis vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.</p> <p>Kursusehinnet arvestatakse kunsti kooliastmehinde väljapanemisel. Õpilase osalemist kunstiprojektis või kooli edukat esindamist kunstikonkursil võidakse arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel.</p>
<b>Õppematerjalid</b>	<p>Peamised õppematerjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kunstiajaloo õpik 2. osa. „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“, S. Abiline, L. K. Vihterpal, 2020, Maurus Kirjastus;</li> <li>• aineõpetaja poolt Terasse lisatud materjalid ja lingid</li> </ul>



## MUUSIKA

<b>Kursuse nimetus</b>	<b>UUSAEGSE HELIKEELE KUJUNEMINE. Muusika 1. kursus</b>
<b>Staatust</b>	kohustuslik kursus
<b>Eelduskursused</b>	-
<b>Õpetamise aeg</b>	10. klassis
<b>Kursuse lühikirjeldus, õppesisu ja praktilised tööd</b>	<p><b>Kursuse lühikirjeldus:</b> Kursuse „Uusaegse helikeele kujunemine“ raames tutvutakse muusika ajaloo ja muusikaga keskajast barokini (kaasaarvatud).</p> <p><b>Kursuse õppesisu:</b> <b>Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming.</b> Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks. Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks. Omalooming: kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.</p> <p><b>Muusika kuulamine ja muusikalugu.</b> Muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurrahvastel. Muusika väljendusvahendid. Helilooja ning tema kaasaeg.</p> <p><i>Keskaeg.</i> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Gregooriuse laul, missa, mitmehäälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur.</p> <p><i>Renessanss.</i> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika, reformatsioon ja muutused kirikumuusikas.</p> <p><i>Barokk.</i> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Õukonnamuusika, ooper, oratoorium, passioon, kontsert, prelüüd ja fuuga. Žanre tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Claudio Monteverdi, Georg Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi.</p> <p><b>Praktilised tööd:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kontrolltööd, rühmatööd.</li> <li>• praktiline musitseerimine tunnis</li> </ul> <p>Õpetaja võib teha jooksvalt muudatusi õppesisus.</p>
<b>Kursuse õpitulemused</b>	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rakendab oma muusikavõimeid, -teadmisi ning -oskusi laulmises, pillimängus ja omaloomingus;</li> <li>• võrdleb käsitletud ajastute üldkultuurilist tausta ning muusikanäidete põhjal keskaja, renessansi ja baroki muusikat, leiab seoseid nüüdisajaga, oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada ning mõistab muusika rolli eri ajastuil;</li> <li>• analüüsib kuulatud muusikat ning muusikaüritusi, kus ta on käinud, rakendades omandatud teadmisi ja muusikasõnavara.</li> </ul>
<b>Hindamine</b>	Eristav. Koondhinde moodustavad kontrolltööd, esseed/arutlused, rühma- ja individuaalsed tööd. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse



	<p>esimeses sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viise. Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanemisel. Õpilase silmapaistvat esinemist kooliüritustel, kooli edukat esindamist muusikaprojektides, -võistlustel ning konkurssidel võidakse arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel. Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanekul.</p>
<p><b>Õppematerjalid</b></p>	<p>Peamised õppematerjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Siitan, Toomas. „Õhtumaade muusikalugu I“. Avita, 1998;</li> <li>● Siitan, Toomas, Anu Sepp. „Muusikaõpik gümnaasiumile I osa“. Avita, 2016.</li> </ul> <p>Lisamaterjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● aineõpetaja poolt Terasse lisatud materjalid ja lingid</li> </ul>



<b>Kursuse nimetus</b>	<b>KLASSITSISM JA ROMANTISM: RAHVUSLIKKUSE KUJUNEMINE MUUSIKAS. Muusika 2. kursus</b>
<b>Staat</b>	kohustuslik kursus
<b>Eelduskursused</b>	Muusikaõpetus 1. kursus
<b>Õpetamise aeg</b>	11. klassis
<b>Kursuse lühikirjeldus, õppesisu ja praktilised tööd</b>	<p><b><u>Kursuse lühikirjeldus:</u></b> Kursuse „Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas“ raames tutvutakse 18. ja 19. sajandi muusika ajalooga ja muusikaga.</p> <p><b><u>Kursuse õppesisu:</u></b> <b>Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming.</b> Laulud vokaalsete võimete, esinemisoscuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks. Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks. Omalooming: kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.</p> <p><b>Muusika kuulamine ja muusikalugu.</b> <i>Klassitsism.</i> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Sonaaditsükkel, keelpillikvartett, sümfonia, instrumentaalkontsert, reekviem, klassikaline sümfoniaorkester, ooperi areng. Žanre tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Franz Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven. <i>Romantism.</i> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Soololaul, instrumentaalsed väikevormid, programmiline muusika (sümfooniline poem), lavamuusika (ooper, ballett, operett). Rahvuslikud koolkonnad. Hilisromantism. Žanre tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Franz Schubert, Fryderyk Chopin, Ferenc Liszt, Hector Berlioz, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Pjotr Tšaikovski, Jean Sibelius, Edvard Grieg, Richard Strauss jt.</p> <p><b><u>Praktilised tööd:</u></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kontrolltööd, rühmatööd.</li> <li>• praktiline musitseerimine tunnis</li> </ul> <p>Õpetaja võib teha jooksvalt muudatusi õppesisus.</p>
<b>Kursuse õpitulemused</b>	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rakendab oma võimeid, muusikateadmisi ning -oskusi laulmises, pillimängus ja omaloomingus;</li> <li>• oskab muusikanäidete põhjal võrrelda klassitsismi- ja romantismiajastu muusikat varasemate ajastute muusikaga ning oma arvamust argumenteeritult põhjendada; mõistab muusika rolli eri ajastuil;</li> <li>• oskab leida paikkonna muusikakultuuri seoseid;</li> <li>• väljendab oma arvamust ja analüüsib muusikaüritusi, kus ta on käinud (võimaluse korral sidudes muusikaloo teemadega), rakendades omandatud teadmisi ning muusikasõnavara.</li> </ul>



<b>Hindamine</b>	<p>Eristav. Koondhinde moodustavad kontrolltööd, esseed/arutlused, rühma ja individuaalsed tööd. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse esimeses sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viise. Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanemisel. Õpilase silmapaistvat esinemist kooliüritustel, kooli edukat esindamist muusikaprojektides, -võistlustel ning konkurssidel võidakse arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel.</p> <p>Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanekul.</p>
<b>Õppematerjalid</b>	<p>Peamised õppematerjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● Siitan, Toomas, Anu Sepp. „Muusikaõpik gümnaasiumile I osa“. Avita, 2016.</li> <li>● Garšnek, Igor, Taive Särg; Anu Sepp. „Muusikaõpetuse õpik gümnaasiumile, II. 19. sajandi muusika. Eesti muusika kujunemine“. Tallinn: Avita, 2012.</li> </ul> <p>Lisamaterjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● aineõpetaja poolt Terasse lisatud materjalid ja lingid</li> </ul>



<b>Kursuse nimetus</b>	<b>EESTI MUUSIKALUGU Muusika 3. kursus</b>
<b>Staatus</b>	kohustuslik kursus
<b>Eelduskursused</b>	Muusikaõpetuse 1. ja 2. kursus.
<b>Õpetamise aeg</b>	12. klassis
<b>Kursuse lühikirjeldus, õppesisu ja praktilised tööd</b>	<p><b><u>Kursuse lühikirjeldus:</u></b> Kursuse „Eesti muusika lugu“ raames tutvutakse eesti muusika ajalooga ja muusikaga alates 19. sajandist ning 20. sajandi II poole muusikastiilide ja -suundadega Euroopas.</p> <p><b><u>Kursuse õppesisu:</u></b> <b>Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming.</b> Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks. Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks. Omalooming: kaasmängude loomine lauludele, muusika mõiste avardumine – muusikaliste improvisatsioonide sidumine nüüdismuusikaga.</p> <p><b>Muusika kuulamine ja muusikalugu.</b> Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Massikultuur ja kõrgkultuur. <i>Pärimusmuusika.</i> Folkloor, regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud, uuem rahvalaul, uuemad laulumängud. Pärimusmuusika seosed nüüdisajaga. Muusikanäited eesti pärimusmuusikast. <i>Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine.</i> Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Eesti esimesed professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaalsümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas. Muusikanäidete valik järgmiste heliloojate loominguks: Aleksander Kunileid, Friedrich August Saebelmann, Karl August Hermann, Miina Härma, Konstantin Türnpu, Mihkel Lüdig, Rudolf Tobias, Mart Saar, Cyrillus Kreek, Heino Eller, Evald Aav, Eduard Tubin jt. <i>Impressionism, ekspressionism, neoklassitsism.</i> Ülevaade 20. sajandi II poole muusikastiilidest ja -suundadest. Muusikastiile tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loominguks: Claude Debussy, Maurice Ravel, Igor Stravinski, Arnold Schönberg, Carl Orff, Benjamin Britten, Sergei Prokofjev, Dmitri Šostakovitš, Olivier Messiaen, John Cage, Pierre Boulez, Steve Reich, Philip Glass, George Gershwin jt.</p> <p><b><u>Praktilised tööd:</u></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kontrolltööd, rühmatööd.</li> <li>• praktiline musitseerimine tunnis</li> </ul> <p>Õpetaja võib teha jooksvalt muudatusi õppesisus.</p>
<b>Kursuse õpitulemused</b>	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rakendab oma võimeid, muusikateadmisi ning -oskusi laulmises, pillimängus ja omaloomingus;</li> </ul>





	<ul style="list-style-type: none"> <li>• on tutvunud muusikanäidete varal eesti- ja 20. sajandi muusika väljendusvahenditega ning oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada, mõistab muusika rolli muutumist sajandi vältel;</li> <li>• oskab muusikanäidete põhjal võrrelda 20. ja 21. sajandi muusikastiile;</li> <li>• väljendab oma arvamust ning analüüsib muusikaüritusi, kus ta on käinud (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades omandatud teadmisi ja muusikasõnavara.</li> </ul>
<b>Hindamine</b>	<p>Eristav. Koondhinde moodustavad kontrolltööd, esseed/arutlused, rühma ja individuaalsed tööd. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse esimeses sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viise. Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanemisel. Õpilase silmapaistvat esinemist kooliüritustel, kooli edukat esindamist muusikaprojektides, -võistlustel ning konkurssidel võidakse arvestada õppe osana kokkuvõtval hindamisel.</p> <p>Kursusehinnet arvestatakse muusika kooliastmehinde väljapanekul.</p>
<b>Õppematerjalid</b>	<p>Peamised õppematerjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• aineõpetaja poolt Terasse lisatud materjalid ja lingid</li> </ul>